

EDHEM HAMDİ ELDEM
(1882 - 1957)

Nezih Fıratlı

1957 yılının son günlerinde (27 Aralık 1957) Türk müzeleri eski ve mümtaz bir mensubunu kaybetti.

Edhem Eldem, Türk müzelerinin batı anlamında ilk ve gerçek kurucusu, büyük sanatkar ve müzeci Hamdi beyin oğludur; 8 ifasını 1882 de İstanbul'da, Nişantşı'nda dünyaya gelmiştir. Hususi ve itinalı bir ilk tahsil ile birlikte lisan öğreniminden sonra babası Hamdi Beyin eseri olan Sanayii Nefise Mektebindeki mimari tahsilini müteakip muhtelif kazılara; pek genç yaşında Mimar-Arkeolog olarak katılan Edhem Beyin müzeye resmen intisabı ise 1902 yılına rastlar. 1910 da babasının vefatı ve amcası Halil Beyin Müzeler Umum Müdürlüğüne getirilmesi üzerine, kendisi de amcasından boşalan muavinliğe tayin olunmuştur.

Edhem Bey, Asarîatika Müzeleri Umum Müdürlüğü Muavinliğini 1921 yılına kadar muvaffakiyetle ifa eylemiş ve bu tarihte tedavi maksadıyla Paris'e gitmek zorunda kaldığından müzeden, dolayısıyla vazifesinden ayrılmıştır. Edhem Beyin Paris'teki ikameti İkinci Dünya Harbinin başına kadar devam etmiş, orada bulunduğu müddet içinde mülga Osmanlı İmparatorluğu Duyunu Umumiye Meclisinde vazife görmüş, bu suretle de arkeoloji ve müzecilikle fiili alakasını kesmiştir. Yurda dönüşünde yaşlı hayli ilerlemiş bulunan Edhem Bey, Müzelerde vazife talebinde bulunmayarak hayatının sonuna kadar Beşiktaş'taki mütevazî evinde arkeolojik eser-

lerle dolu kütüphanesi ve hatıralarıyla başbaşa kalmayı, hususi işleriyle meşgul olmayı tercih eyemiştir.

Edhem Beyin ilmi çalışmaları arasında bilhassa şahsen idare ettiği ve neticesini neşreydiği **KARİA'daki ALABANDA** (Araphisar) (1) ile **TRALLES** (Aydın) (2) hafriyatları zikre değer.

Edhem Beyin müzelerden ayrılması na ve kendi içine kapanmasına uğradığı talihsizlikleri ve yegane çocuğu olan kızını hayatının bahlında kaybetmesi sebep teşkil eder. Kendisi de Hamdi Beyin tek oğul olan Edhem Bey, bu talihsizliğine Kral TABNIT'in sebep olduğunu, yarı ciddi, yarı şaka söylerdi. Zira, Hamdi Beyin keşfetmiş olduğu TABNIT'in lahdi üzerinde "BU LAHDİ AÇAN ZÜRRİYETSİZ KALSIN" mealinde bir beddua ibaresi mahkûktur.

Müzelerimizle fiili alakasını uzun bir müddettenberi kesmiş olmakla beraber, Türk müzelerinin bugünkü genç mensupları **KURUCU NEİSLİN** bu ,en sonuncu mümessilini, **EDHEM HAMDİ ELDEM**'i ve onun hizmetlerini unutmıyacıklar, kendisini ve muhterem ailesini her zaman müzelerimizin banisi olarak yadedeceklerdir.

(1) Edhem **Bey**, Fouilles **D'Alabanda en Carie**, *Academie des Inscriptions et Belles-Letters, Compte Rendus*, 1950 - 1906.

(2) Edhem **Bey**, *Bu/Jein de Correspondance Hellenique*, **XXVIII**, 1904, P. 64 - 67; *Revue Archeologique*, 1904, P. 353 - 361.

4721